

GLEDALIŠČE VERDI - Za začetek simfonične sezone Stabat Mater

Partitura, ki te osvoji

Tržaško občinstvo je dirigenta Gelmettija, štiri soliste, zbor in orkester gledališča Verdi nagradilo z res dolgim ploskanjem

FB VERDI

TRST – Vreme je bilo povsem jesensko, kljub temu pa se je tržaško občinstvo v skromnejšem številu odzvalo na otvoritev simfonične sezone gledališča Verdi: razlog za zgodnji začetek je turneja, ki bo oktobra zbor in orkester skoraj tri tedne vodila širom po Japonski z Verdijevo *Traviato*, zato se tudi sezona ne bo zaključila jeseni, temveč se bo po samih treh septembrskih koncertih nadaljevala februarja. Vodstvo gledališča je vsekakor poskrbelo za slovesno otvoritev, na kateri smo poslušali tudi italijansko državno himno, kar se praviloma dogaja le ob začetku operne sezone. Ob spremljavi orkestra, ki ga je vodil Gianluigi Gelmetti, so peli štiri solisti in zbor, pripravljeni na izvedbo Rossinijevega *Stabat Mater*, močnega skladbe, ki je napolnila cel večer.

Težko verjamemo, da je okrog štiridesetega leta ustvarjalna žilica velikega operista povsem ugasnila: Rossinijevo počutje je prehajalo od razigranosti prijateljskih večerov, na katerih je goste očaral s svojo kuharsko spretnostjo, do depresije, ki ga je odtujila od živahnega, a zahtevnega pariškega življenja. Ko je sklenil, da se nepreključno odpove pisanju oper, je njegov opus kljub temu rasel, čeprav ne več z osupljivo hitrostjo, ki je bila značilna za njegova mlada leta: med mojstrovine, ki so nastale v dolgem francoskem obdobju, nedvomno sodi *Stabat Mater*,

V kvartetu solistov je blestela Monica Bacelli, prav tako prepričljiv je bil basist Mirco Palazzi

veličastna sakralna sekvenca, ki mu jo je naročil španski duhovnik in teolog Manuel Fernandez Varela. Rossinijevo pisanje je le s težavo napredovalo, se za dalj časa ustavilo ter prepustilo delo skladatelju Giovanniju Tadoliniju, ker pa rezultat velikega mojstra ni prepričal, se je vendarle odločil ter lastnorčno dokončal partituro, ki sodi med najlepše primere italijanske sakralne glasbe. Duhovna zamaknjenost, pa tudi, in to kar pogosto, z operno dramaturgijo oblikovani prizori, čudovito prepletanje solistov z zborom, tehtno izdelano in simfonično bogato orkestralno tkivo, vse to daje partituri čar, ki poslušalca osvoji od resnobnega uvoda do zrcalnega zaključka, da ne omenimo lepote arij, ki od pevcev zahtevajo globoko ekspresivnost, pa tudi virtuoznost.

Gianluigi Gelmetti je globok poznavalec partiture, h kateri se je v preko štiridesetletni karieri pogosto vračal, kot je dokazal z vodstvom, ki je največ pozornosti namenilo pevskeemu

kvartetu, brez težav pa je koordiniral tudi orkester in zbor. Slednjega je solidno pripravila Francesca Tosi, kot je bilo slišati v petju, kjer so najlepše izstopale bogate barve posameznih sekcij, nekoliko manj prepričljivo pa je bilo zlitje, ki bi potrebovalo nadaljnje piljenje. Orkester se je imenitno izkazal, čeprav so trobila in tolkala včasih prestopila meje blagovojja. V kvartetu solistov sta blestela mezzosopranistka Monica Bacelli s toplim, ekspresivnim ter tehnično neoporečnim oblikovanjem lepega glasu, prav tako prepričljivo se je odrezal basist Mirco Palazzi, ki nam je v svojem dialogu z zborom *Eia Mater* podaril morda najlepše trenutke večera. Sopranistka Angela Nisi je svojo vlogo odpela samozavestno,

glas pa je včasih nekoliko oster, bolj primeren koloraturnemu petju kot nežnim ekspresivnim odtenkom. Tehnično najbolj zahtevno vlogo je Rossini podelil tenoristu, še posebno v odlomku *Cuius animam*, ki ga je Stefano Secco izpeljal z določeno mero napetosti, otipljive tudi v drugih izpostavljenih pasajah. Pevski kvartet je vsekakor pokazal prednost in zadovoljivo medsebojno ubranost ter navdušil občinstvo, ki je soliste, zbor in zborovodkinjo ter orkester in dirigenta nagradilo z res dolgimi in toplimi aplavzi.

Na naslednjem koncertu, ki bo 13. in 14. septembra, bo solist odlični pianist Giuseppe Albanese, dirigentka pa Silvia Spinnato.

Katja Kralj

FILM - Izbor za tujejezičnega oskarja Slovenski kandidat je Zgodovina ljubezni

LJUBLJANA – Slovenski predstavnik, ki se bo potegoval za kandidaturu za tujejezičnega oskarja 2020, je *Zgodovina ljubezni* režiserke Sonje Prosenec. Po mnenju žirije gre za »nekonvencionalen in avtorsko prepoznaven film, ki ga odlikujejo vrhunski prispevki vseh članov ekipe, tako jasno uglasenih v enotno zgodbo, da bi ji bilo težko karkoli dodati ali odvzeti«. Film pripoveduje o 17-letni Ivi, ki se sooča s smrtjo svoje matere. Pod vplivom te velike osebne izgube in odkritja, da ni vedela vsega o svoji mami, se počasi popotaplja v drugačen, skoraj sanjski svet, ki je daleč od njene realnosti. V edinstvenem in dovršenem filmskem jeziku riše notranje doživljanje protagonistke, ki se sooča z materino skrivno preteklostjo in skozi njo poskuša poiskati smisel in novonastali odnosih. S subtilno dramaturgijo, ki jo nadgrajujejo do potankosti premišljeni zvočni in vizualni detajli, ustvari svojevrstno atmosfero, ki ne le očara, ampak predvsem povabi gledalca v lastno popotovanje po pokrajini čutnega.

»To je film, ki govori s tišino, ne z besedami, ter pri tem gledalca ne podcenjuje, temveč mu nudi prostor za lastno refleksijo. Prav zaradi zavestnega odmika od dogajanja je še bolj bogat v podobah, ki s svojo intenzivnostjo in premišljeno umeščenostjo oblikujejo zaokroženo celoto pomenov. Čas, misel in narava prevzamejo v tem filmu novo dimenzijo, saj nenehno razpirajo polja asociativnega, simbolnega in intuitivnega,« je še zapisala žirija, v kateri je bil tudi tržaški režiser Martin Turk.

V filmu igrajo Doroteja Nadrah, Kristoffer Joner, Matej Zemljčič, Zita Fusco, Zoja Florjanc Lukan in Matija Vastl. Sonja

Doroteja Nadrah in Kristoffer Joner

Prosenec podpisuje tudi scenarij, direktor fotografije je Mitja Ličen, montažerka Frida Eggun Michaelsen, scenograf Vasja Kokelj, oblikovalka maske Alenka Nahtigal, kostumograf Leo Kulaš, oblikovanje zvoka so imeli na skrbi Riccardo Spagnol, Julij Zornik in Gisle Tveito. Producent je Monoo, koproducenta Nefertiti Films (Italija) in Incitus Film (Norveška).

Film je svetovno premiero doživel v Karlovyh Varyh, kjer ga je žirija nagradila za izjemen umetniški dosežek. Na Festivalu slovenskega filma (FSF) si je prislužil dve vesni, režiserka je prejela še nagrado Štiglicjev pogled, ki jo Društvo slovenskih režiserjev podeljuje za izjemno režijo, direktor fotografije Ličen pa nagrado Iris Združenja filmskih snemalcev za najboljšo fotografijo v celovečernem filmu. (sta)

Na Primorskem beremo ...

Aljoša Fonda

Lucy Hughes-Hallett

Ščuka

Gabriele D'Annunzio - Pesnik, zapeljivec in vojni pridigar

(Založba Modrijan, 2016)

Tržaška desnosredinska občinska uprava z veliko vnamo proslavlja stoletnico vojaške zasedbe Reke, mesta, ki je danes v drugi državi znotraj Evropske unije. Mimo vprašanja o politični (ne)oportunističnega početja se vsekakor ponuja priložnost za bližje soočenje z likom ekscentričnega književnika, domoljuba in navdihovalca množic, ki je nedvomno zaznamoval svoj čas.

Pri tem nam lahko pomaga angleška pisateljica Lucy Hughes-Hallett, ki je za svojo biografijo o Gabrieleju D'Annunziu, objavljeno leta 2013, prejela več nagrad. Knjiga je izšla tudi v italijanskem in slovenskem jeziku (na 685 straneh v prevodu Andreja E. Skubica pri založbi Modrijan), a je v D'Annunziovih domovini manj poznana od nekaterih drugih, pesniku bržkone bolj naklonjenih biografij italijanskih piscev. Hughes-Hallettova na to osebnost gleda iz tujine, bolj odmaknjeno, brez očitnejših pozitivnih ali negativnih predsodkov; opira se na zgodovinske zapise in na zapise samega D'Annunzia ter mnogih osebnosti, ki so ga spoznale. Za nas je v tem trenutku še posebno zanimivo poglavje o Reki.

Pesnik, oboževalec ženskih čarov in vojni pridigar, ki si je na Apeninskem polotoku in v tujini v desetletjih z velikim občutkom za samopromocijo zgradil nezanemarljivo slavo, je tistega 11. septembra 1919 v avtomobilu na čelu kolone prostovoljcev, ki je krenila iz Ronk, brez boja prispel na Reko. Avra ognjevitiga domoljuba, ki je med prvo svetovno vojno nevarno pozival množice k vstopu v vojno in pobijanju predstavnikov starega reda, nato pa k zasedbi izgubljenih italijanskih ozemelj (njegova je skovanka o »pohabljeni zmagi«), je bila dovolj, da so se italijanski vojaki, ki so takrat v imenu zavezniških sil stražili mesto, vsi po vrsti umaknili. Ker ga je mučila vročina, je D'Annunzio ob prihodu v mesto odšel naravnost v najboljši hotel in zaspal do naslednjega jutra. Mednarodni opazovalci pa so dogajanje opisali kot popolno zmedo, v kateri je Rim izgubil nadzor nad lastno vojsko.

Reko je pesnik označil kot »mesto holokavsta«, s tem podvigom naj bi namreč zanetil očičevalni ogenj, ki bi spreobrnil ves svet. D'Annunzia so velike geste vznemirjale, vsakdanji posel vladanja pa dolgočasil – poleg tega, da je vse življenje neodgovorno ravnal z denarjem, zaradi česar je bežal pred rubežniki. Vajeti kvarnerskega mesta je zatorej v glavnem prepustil svojim sodelavcem in Narodnemu svetu Italijanov. Sam naj bi imel višje cilje, načrtoval naj bi pohod na Rim in revolucijo, da bi zavladal vsej Italiji, a se tega ni nikoli lotil. Predsednik vlade Francesco Nitti je takrat dejal, da je Italija »zgolj najnovejša v vrsti številnih žensk, ki si jih je doslej privoščil«.

Uspelo pa je malce kasneje njegovemu posnemovalcu-oboževalcu Benitu Mussoliniju. Ta je vseskozi trdil, da mu »reški duce« stoji ob strani, v resnici pa ga je D'Annunzio dolga leta omalovaževal, v enim mnogih pisem ga je označil kot strahopetca. Je pa Mussoliniju uspel veliki met, medtem ko se je zagrenjeni D'Annunzio umaknil h Gardskemu jezeru. Pravi duce je od vzornika prevzel številne ideje in gesla (vključno s slovitim »eja eja alala«), zaobjel ga je v fašistično ideologijo.

Na Reko so se leta 1919 zatekali najrazličnejši idealisti, tam so se prepuščali svobodni ljubezni in kokainu. Neponovljivo kvarnersko izkušnjo avtorica delno primerja s San Franciscom iz 60. in 70. let, vendar z bistveno razliko: če so hipiji sanjali o miru, so D'Annunziovci možje v uniformah opevali vojno.

Reka je bila, skratka, nekakšen laboratorij za vse, kar ji je sledilo v Italiji. Zato bi težko trdili, da sta fašizem in D'Annunzio dve povsem različni zadevi.

ZAGREB - Popularizirajo hrvaško dramatiko #PopUpDramaZagreb ljudem prepušča oder

ZAGREB – Z izvedbo krajših prizorov iz predstave znanega hrvaškega pisatelja in dramatika Miroslava Krleža *Gospoda Glembajevi* bodo danes na zagrebškem Evropskem trgu odprli drugo sezono projekta *PopUp Drama*. Po predstavi bodo oder prepustili mimoidočim, ki lahko tam ustvarjajo lastne predstave in jih objavijo na spletnih družabnih omrežjih. Organizatorji so se tudi letos odločili za nekatere od antologijskih hrvaških gledališčnih predstav, ki so tematsko povezane z Zagrebom.

V četrtek bodo na Svačićevem trgu uprizorili predstavo *Primer maturanta Wagnerja* Marijana Matkovića, ki je bil leta 1976 tudi zelo uspešna televizijska drama. V petek bodo na Dežmanovem prehodu odigrali krajše dele najbolj zagrebškega romana za otroke avtorja Zvonimirja Milčeca, *Žvižg iz Bukovca*.

Vsečasne scenografije bodo na trgih stale najmanj 48 ur po predstavi. Organizatorji so pozvali vse zainteresirane mimoidoče, naj ustvarjajo lastne predstave ali naj se fotografirajo na prizoriščih ter vse objavijo na spletnih družabnih omrežjih s ključnikom #PopUpDramaZagreb.

Izvirni kulturno-turistični projekt združuje gledališče, časosno arhitekturo, publicno umetnost in nove medije ter popularizira hrvaško dramatiko in gledališko umetnost. Lani, ko je bil izveden prvič, je sprožil veliko zanimanja med Zagrebčani in turisti. Umetniški projekt režiserke Anje Maksić Japundžić so pripravili v kreativni delavnici umetniške organizacije TeatrUM. (sta)